

9. Izkaz podeljenih dovolil naj pregledovalna komisija priobči pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu, katero naj ga po okraji razglasi in vsegdar v razvidnosti ima.

10. Gospodar žebca, za katerega je prejel dovolilo, ima dolžnost, za vsako kobilo, na katero ga je spustil, brž po prvem skoku izročiti gospodarju kobile (po posebnem obrazcu narejeni) spustni listič, v katerem je dostaviti tudi, če jo je žebec še katerikrat pozneje zaskočil, in kedaj.

Spustnino ali skočnino določajo dotičniki, kakor se o njej dogovoré.

Da župan, kakor je v spustnem lističi pristavljeno, na tanko potrdi, kdaj in kako žrebe je kobila storila, to se priporoča zlasti tudi z ozirom na določilo §. 8, lit. g) postave od 16. aprila 1873 (drž. zak. št. 77) o izbiranju konj za vojstvo.

11. Gospodar žebca, za katerega ima dovolilo, je dolžan po obrazci, za to odločenem, za tisti čas dotičnega leta, v katerem je čas kobile brejiti, pisati v dveh primerkih (eksemplarjih) zaporedoma natančen spustni vpisnik o vseh kobilah, na katere je spustil svojega žebca, ter po izteku časa za spuščanje en primerek z dovolilnim listom vred po županstvu poslati političnemu okrajnemu oblastvu, drugi primerek pa sam za svojorabo hraniti, da bode mogoče poizvedeti za žebeta. Politično okrajno oblastvo odpravlja spustne vpisnike z dovolilnimi listi na dotično državno (cesarsko) žebčarnico. (Kon. prih.)

Šolske stvari.

Dobrovoljin opomin našim učiteljem o zimskem času.

Misliti smemo, da učitelji naši bodi-si v mestih ali na kmetih dve reči gotovo vedó: 1) da otroci imajo več gorkote v sebi kakor stareji človek, 2) pa je to, da če človek iz pretople sobe pride na mrzli zrak, se lahko prehladi. Prehlajenje pa napravi mnogotere bolezni, največkrat kašelj, gripo, pljučnico, in poslednje čase še tisto grozovito in kužno bolezen v grlu, ki v 2—3 dneh zadavi človeka, posebno otroke, in mu spridi vso kri; zdravniki to bolezen imenujejo difteritis (Rachenbräune); prosti ljudje jej pravijo „nova bolezen“.

Skrb javnega zdravstva se je jela dandanes obratati tudi na zdravje šolske mladine, posebno v ljudskih šolah, in spominjamo se, da smo brali, da je tudi Kranjski zdravstveni svet to zadevo obravnaval; ali je po njegovih nasvetih v šolah že kaj djansko vpeljanega, ne vemo; to pa vemo, da je v naših šolah večidel velika in zdravju otroškemu jako škodljiva napaka, namreč ta, da se šolske sobe preveč kurijo, in da iz tacihi sob šolska mladina mnogokrat bolezen domu prinese. Hlapci, kateri šolske peči kurijo, navale na enkrat za celi dan drv v peč, naj je zunaj zeló ali malo mrzlo; sobe se malokaterikrat prezračijo po odprtih oknih in vratah, kjer se mladina po 3 ali 4 ure poti, in spotena pride potem na mrzli zrak ali še celó na hud prepih (Zugluft), — in bolezen je narejena.

Stariši izročujejo svojo najljubšo lastnino šolam, pa dobijo bolne otroke domú.

Da se zlasti v sedanjih zdravju nevarnih časih odvrnejo take nesreče, zato opominjamo vse učitelje in jih vljudno prosimo, naj skrbno odvrtaajo presilno kurjavo v šolskih sobah in skrbé za potrebno njih prezračevanje.

Čez 13 stopinj po R. gorkomeru ne bi v nobeni

šolski sobi smelo biti gorkote. Tako mero gorkote le nekoliko vajeni človek brž čuti, ko v sobo stopi; če pa učitelj morebiti nima tacega rahlega občutka, naj daruje šolski sobi gorkomer, ki ne stane veliko čez 1 gold.

Slišali smo o nekem učitelju, kateremu je prvo to, da stopivši v šolsko sobo, dá okna odpreti, in ko se je soba navzela čistega zraka, potem jih dá zapreti.

Tako je prav! Taka šolska soba je zdrava; niti učitelj, niti mladina ne sedi v znoji svojega obraza v šoli, in ni se bati, da iz šole gredé bi se prehladila.

Telovadbo so vpeljali v šolo posebno iz zdravstvenega namena, in šolski vodje in nadzorniki ostro pazijo, ali telovadi mladina. Mi pa jih vprašamo: ali gredó katerikrat pozimi po šolah in opazujejo toploto njihovih sob?

Ker je lože bolezni odvrtaati, kakor že ostale zatreti, zato naj bi ne bil naš opomin klic vpijočega v puščavi!

Politične stvari.

Sloga.

„Slov. Narodu“ se spoljubi, kazati nas v svojih poslednjih številkah svojemu občinstvu kot tiste, ki slogo podirajo. To je že tako njegova navada, da svoje lastne grehe na tuje rame valí. Naše nepremakljivo domoljubje je pa le predobro znano, kakor da bi ga taki manevri osumiti zamogli. Mi smo bili vedno za slogo, mi je nismo razdirali nikoli, toraj lahko preziramo take pisarije. Tudi prav lahko to prenašamo, če nam „Narod“ očita, da „otrobe vežemo“, ker jih noben list toliko vezal ni, ko „Narod“; naj le pomisli, kako je še pred letom, ali še pred pol leta pisal, — tako namreč, da ga nihče več od „Tagblatta“ razločiti ni mogel.

Pa pustimo vse to, bodimo veseli, da je pri vseh Slovencih prodrila srečno naša misel: da brez sloge nič ne opravimo. Ako bi bil „Narod“ nam nasproti vedno tako mirno pisal, kakor zdaj, in posebno, ako bi bil vedno tako odločno naroden, kakor je zdaj, — nikdar ne bi bilo prišlo do tistih burnih besedi med njim in med nami.

Mi bi ne bili domoljubi, kar vendar hočemo biti, ako bi v tem važnem trenutku, ko se tuje nam nemštvo ravno najbolj napenja, vničili našo narodnost in našo bodočnost, — ko bi v tem trenutku iz samoglavnih in strankarskih vzrokov razdirali slogo, katera se je začela — hvala Bogú! — med mislečimi rodoljubi povdarjati.

Ako premislimo, kako lojalno pišejo Nemci o Srbih in Hrvatih v primeri s pisavo o nas, če vidimo, kako drugim Jugoslovanom priznavajo pravico napredovanja in otresenja turškega jarma, — in kako nasprotno nam zanikujejo sedanost in prihodnost, ne moremo trenutek dvomiti o zadnjih namenih, katere z nami imajo, — če vidimo silovite poskušnje, katere se delajo za našo ugonobljenje in ponemčevanje v zadnjem času, ne smemo ne eno minuto dvomiti, da so nas vzeli v svoje kombinacije, in da so nam odkazali vso drugo bodočnost, ko drugim Jugoslovanom: poslednjim samostojnost, nam pa — vtelesenje v „rajh“ po geslu: „deutsch vom Belt bis zur Adria“. Kdor tega še ni sprevidel, ne moremo ga šteti med resne in jasnogledé politikovalce.

Kaj je naša bodočnost? Vsakega rodoljuba najslajše čutilo je — misel in upanje na našo lepšo bodočnost, kakor že Preširen poje: „da bode Kranjcem vreme se zvedrilo, jim milši zvezde, kakor zdaj sijale.“ Slabega

dečka najlepši up je, da postane enkrat krepak, učen mož, da razvije vse telesne in duševne moči, in to je tudi njegov naravni namen. Taka je s celim narodom: mi upamo v lepšo bodočnost, mi upamo, da bomo razvili krasne cvete junaške slave, znanosti in umetnosti, to nam veli naše srce, in Göthe nekje pravi: „des Herzens Drang ist Pflicht.“ Mi upamo, da bomo kedaj zavzimali slavno mesto med narodi tega sveta; in če tega upanja ni, kaj ima potem rodoljub in domoljub še upati?

To rodoljubje, to domoljubje, to poželenje srca, to upanje na našo bodočnost — to ni nič nenaravnega, to je klic srca, to je naravni zakon, in narava je delo božje, toraj bi delali mi le proti volji božji, ako ne bi branili svoje domovine, svoje narodnosti do slednjega zdihljeja. Ne razumemo toraj, kaj hočejo nekateri katoliški listi, ki govorijo o „paganski narodnosti“. Ako bi „narodnost“ v božjih očeh kaj „paganskega“ bila, ne bi bil Bog vstvaril toliko različnih narodov, in ne bi jim bil dal toliko jezikov in drugih posebnosti. On ni vstvaril samih smerek, ampak tudi hraste, jelše, lipe itd. in pusti vsako rastlino po svoje rasti in cveteti in sad donášati. Tako je tudi naravni, toraj božji zakon, da so različni narodi, da po svoje rastejo in cvetó; vsaki živali je dal orožje, da se brani in svojo različnost, svojo sorto ohrani in množi; narodom pa je položil čut domoljubja v srce, kateri jih naganja, da svojo domovino, svojo narodnost in svoje posebnosti branijo.

Ni resnica, da je ideja „narodnosti“ nova. Cir je osvobodil svoje rojake Perzijane pod zastavo „narodnosti“; Mojzes je povzdignil v Egiptu na božje povelje zastavo narodnosti, in je Jude iz sovražne jim dežele peljal; Grki so se sijajno vbrani Perzijanov pod praporom narodnosti itd.

Res je, da ima krščanska vera namen, združiti vse narode v medsebojni ljubezni, pa o tem ni nikjer govora v sv. pismu, da morajo vsi narodi en jezik govoriti. Bog je dal apostelnom dar, da so zamogli v vseh jezikih govoriti; a njemu, ki je vsegamogočen, bi bilo lahko storiti, da bi vsi narodi en jezik govorili, da bi jim bili apostelni lahko v tem jeziku pridigovali; pa on tega ni storil, ampak pustil je apostelne v vseh jezikih govoriti, ker hoče, da je več različnih narodov. Da so to katoliški duhovni že davno pred nami spoznali, se vidi po tem, ker so bili ravno duhovniki v vseh deželah najiskrenejši rodoljubi; nam vsem je še v spominu pater Haspinger, ki je peljal svoje Tirolce proti ošabnim tujcem; slavni škof Talleirand je bil iskren francoski rodoljub. Če pogledamo v sedanjost, kdo je prvi rodoljub Hrvaški, če ni škof Strossmayer? Iskren rodoljub je Česki škof Jirsik, in da navedemo še en izgled, slovenski škof Slomšek je zvezda naših škofov, on je bil pravi rodoljub; Rusko, Česko, Hrvaško, Rusinsko, Slovaško duhovstvo je skozi in skozi narodno; pri Slovaki in Rusinih je duhovstvo skoraj edini steb, ki narod po konci drži — upamo, da slovensko duhovstvo, ki se je dozdej v tem tako odlikovalo, tudi zanaprej ne bo zaostalo. Naj ne poslušati tistih, ki govorijo o „paganski“ narodnosti, ampak naj sprevidi iz izgledov, ki smo jih zgoraj navedli, da so bili najboljši duhovniki vedno tudi najboljši domoljubi; naj pozabi psovke, ki jih je moralo v zadnjih časih pretrpeti tudi od slovenske strani, ki je pa zdaj svojo zmoto spoznala, naj pomisli, da je njegova sveta dolžnost, storiti to, kar mu srca velevalo, in braniti domovino, katero kruti sovražnik pogaziti hoče. Pa tudi vsem posvetnim domoljubom, kateri nam zaupajo, kličemo: važen je trenutek, zdramite se, dokler je še čas! Pustimo osebnosti na strani in služimo domovini z vsemi močmi!

(Kon. prih.)

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

III.

Ponarejeni bankovci.

V trgu N. na Avstrijskem sta bila dva soseda, kakoršnih se malo nahaja. Sovraštvo med njima je bilo namreč tako strašno, tako globoko vtemeljeno, da je veljal v celi okolici za največje sovraštvo izrek: „Sovražita se kakor Jonas in Linar.“

Jonas, trgovec z lesom, ni bil v deželi rojen, marveč prišel je iz tujega. Kakor njegovo ime kaže, bil je žid (jud) po rodu, ki se je pa dal pozneje krstiti. Zdaj je veljal za premožnega trgovca, bil oženjen in imel troje otrok od 2 do 7 let.

Linar je bil po očetu podedoval lepo posestvo in obrtnijo, bil je strojar. Tudi on je bil oženjen in imel je čvetero otrok od 1 do 8 let starih.

Jonas je bil zelo ošaben mož, pa pri ljudéh nič kaj priljubljen; kdor je mogel, mu je šel iz poti, le krčmar in učitelj sta mu bila vsaj na videz prijatelja in sta večkrat k njemu zahajala. Gospa Jonasova je bila, čeravno še precej brhke prikazni, vendar neprijetnega obnašanja in enako možu zelo štemana. Zaničevala je vse druge gospé v trgu in nos prav visoko nosila, kedar je šla v šumeči svilnati obleki po trgu k gospej okrajni predstojnici ali pa se peljala k gospej baroninji Strel, mladi, a ošabni udovi, ki je imela kake pol ure od trga gradič in posestvo. Da gledé omike ni bila na posebno visoki stopinji, to se pač lahko sklepa že iz njenega obnašanja, kajti omikanec se nikoli surovo ne vede. Priljubljena tudi ona ni bila nikjer ko pri omenjenih dveh damah, ki pa ste bili tudi skoro vsem prebivalcem tuji.

Vsa drugačna bila je Linarjeva žena; prijetna, lahko rečem: prav krasna unanjest je bila pri njej združena z blažnostjo srca in izobraženostjo duhá; bila je tiste vrste žensk, ki se ti na prvi pogled prikupijo in katere, če dalje jih poznaš, bolj jih čišlaš. V trgu je bila povsod zelo priljubljena, povsod so jo ljudje prijazno pozdravljali. Ravno tako čišlan je bil njen mož, ki bi bil že lahko župan trga, ko bi se te časti ne bil na vso moč branil.

Sovraštvo med možema se je bilo vkoreninilo tudi v rodovini. Dasiravno sta Linar in njegova žena svojim otrokom strogo ukazala, naj hodijo sosedovim iz poti, je bil vendar vedno ravs in kavs med njimi; kajti še so Linarjevi otroci igrali se na vrtu, le z diljami od sosedovega ločenem, ni trajalo dolgo, že se je prijoval stareji fantič v vežo z bulo na glavi ali kje drugod, katero je dobil po kamnu iz sosedovega vrta sem zagnanem. Linarja je takrat vselej jeza zgrabila, a žena ga je pomirila in tako se je potolažil, a svojim otrokom ukazal igrati si na nasprotni strani vrta. Da bi ne mogli prestopiti te zapovedi, je naredil še posebno ograjo za nje, do katere so smeli iti, dalje ne.

Ko sem bil jaz prišel v ta kraj kot okrajni sodnijski pristav, je to sovraštvo med sosedoma dobilo nov net, kajti hujše ni moglo postati. Linar je imel precéj velikega pesa, ki je bil pa zelo krotak in zlasti otrokom priljubljen; zato so ga navadno po vrtu vlačili in ž njim vsake sorte reči uganjali. Zarad tega pesa je Jonas že Linarja pri sodnji tožil, češ, da je njegovim otrokom nevaren, pa ni nič opravil, ker je bilo sploh znano, da Fido še ni nikomur nič žalega storil, marveč

je to Samoa močno razjezilo, je vendar rekel: Mi ravno že hočemo z ludstvom ino z ludmi frankoskemi krali podložni biti, če le on tudi z nami hoče prijateljstvo deržati. Na to Sihar odgovori, da Frankovje, ki so Kristjani ino služebniki božji, nemorejo z paganskimi psi v prijateljstvu biti. Samo odgovori: „Mi psi bomo vas z zobmi razčesali, če bote vi služebniki božji proti Bogi storili“, — ino dá Sihara iz svojega kraljevskega grada vunta verči. Na to se (631) kervavi boj začne med Slovenci ino Franki. Dagobert pride z tremi vojskami Frankov ino Alemanov v Samovo velko deželo, ino tudi Longobarde pertisne, da od spodnjega kraja nad Slovence perprašijo. Pri Vogastem ali Vogatsgradi (kastum Vogastense¹⁾) je največša bitva. Kral Samo z svojimi Slovenci premaga vse Nemce, njim proč vzeme vse, ino nje iz svojih dežel pretira. Potem Samo gre večkrat nad Nemce, ino se v svoji oblasti junaško obderži, odbijajoč sploh tak Avare kak Nemce od svojih slovenskih dežel.

Ob totem časi se je pergodilo, da so Bulgari, od Avarov pregnani, pri frankoskem krali Dagoberti za naselbine prosili. Dagobert Bojuarom ali Bavarom zapové, Bulgare na zimo v svojo deželo gorvzeti, ino tak njih gré 9000 v bavarsko zemlo. Ali nečlovečki Nemec Dagobert Bavarom vkaže, Bulgare v eni noči — vse vbiti —! Tak vbogi Bulgarje tam najdejo smert, gdé so za življenje prosili. En sam njihov poglavič je z 700mi v Samovo slovensko deželo vujšel, ino z totimi dugo tu ostal.

Samo je bil zvumen, močen, vitežki poglavar; on je Slovence iz avarskega sužanstva oslobodil ino nje v narodni sloboščini obderžal noter do svoje smerti.²⁾ Kak je pa on (658) bil vmerl, so Slovenci, kak je prej pri njih vpelano bilo, se zupet na več rodov pod svoje in njih izbrane vajvode podali ino tak se razklali, tak je tedaj tudi njihova moč se razdjala, slovensko kraljestvo je razpalo na male razlomke, ker več ne so vkupderžali. Tak so tedaj Avari zupet v našo Štajersko, posebno v gornjo noter vderli, ino do Anas (Ens) vode vse gladko vunsporopali, vse mésta ino vesnice, vso obdelano zemlo tak na nič djali, da je gornja Štajerska pále griva pustina postala ino počasih z šumami ino hostami zarasla. Za dolnjo Štajersko je boljše bilo, zakaj tu so Gorutani še sploh se proti Forjulcom (Friaulcom), Bavarom ino Avarom dobro branili. Ali da so Avari tudi dolsem duže vekšo silo delali, ino Gorutanom drugi slovenski rodovje ne pomagali, so oni mogli Bavare na pomoč zvati, ino so ravno z tem si svojo koreniko odsekali. Bavari so njim radi na pomoč prišli, so tudi Avare odvernoli; ali za to je gorutanski vajvod Borut (748) mogel nemške Bavare za svoje gospode spoznati, ter njim svojega sina Karasta ali Karata, ino bratovega sina (strička) Hotimira (Hutemara) za zastávo dati. Po Borutovi smerti so Bavari njim Karata ino za totim Hotimira za vajvoda poslali. Hotimir je svojega sina Vladuha (Valduha, Waldunga)

dežel, ino Samo ino Sihar sta tote razgovore mogla v Koroški ali v naši Štajerski 'meti, tak je ali Samov kraljevski grad mogel tu biti, kak tudi začetek njegovega kralovanja; kajti znotrenjo-austrijski Slovenci so od Avarov največ terpeli, tu je ali največša nezadovolnost bila ino najprej pomoč potrebna.

¹⁾ Toti Vagastgrad je mogel na Koroškem ali v naši Štajerski biti, najberže je naš Voigtsberg tisto torišče. Samošak na spodnjem ptujskem poli, ter Samošina tam blizu, Samobor na Horvatskem blizu Štajera pa tudi spomenejo, da je morebiti tu bil kakšen Samov gradič, tam kakšen terg itd.

²⁾ Kak so za Rimlanov naše dežele do Dunaje se zvale rimske, ne nemške, tak so za Samoa krala se imenuvale slovenske, ne nemške, čeravno so Frankovje si nje svojili.

za vajvoda postavil (769). Proti totem so pa paganski slovenski žlahtniki, celski, slovenjo-grački¹⁾ ino mariborski (marburski) se spuntali ino ga pregnali. Spuntanje pa je bavarski vajvod Tasilo II. potišal ino pregnanega Vladuha zupet v njegovo oblast postavil; slovenski žlahtniki se drugoč sprotivijo, ino Vladuh nje še le prav z ostrim zamáhom zamore vkrotiti. — Totim slovenskim nepokojom je zadnič frankoski kral ino rimski cesar Karl Veliki (774) konec naredil. On je tudi Avarom moč poterl ino vse drugači spreobernil.“

Slovstvene stvari.

Profesor bibliotekar Matija Čop.

Nekoji podati o njegovu životu i delovanju, o njegovih odnošajih do predstojnika mu i vršnjaka i rodoljubnih mu prijatelja največe do doktora Franje Preširna, — po gdekoji prinesak i kronici réčkoga gimnazija.

Pod tem naslovom je v programu Kraljevske više gimnazije na Reki preteklo leto spisal ondašnji profesor in častiti naš rojak gospod Ivan Zupan na 31 stranéh črtice iz življenja učenega profesorja in bibliotekarja Matija Čop a.

Opis ta je jako zanimiv, zato smo hvaležni sl. ravnateljstvu Reške gimnazije, da nam je te dni blagovolilo poslati en iztis imenovanega programa; ker so životopisne črtice pisane v hrvaškem jeziku, pa bi se jako prilegle letopisu naše slovenske „Matice“, naj bi odbor njen naprosil gosp. prof. Zupana za slovenski prevod, da potem tudi Slovenci beró njegov popis življenja Čopovega, ki ga domovina naša šteje v vrsto najodličnejših učenjakov svojih.

Politične stvari.

Sloga.

(Konec.)

Večno prepričanje naših želj in zahtev, ljuto ponemčevanje, preganjanje domačih uradnikov in slednjič razpuščenje narodne trgovinske zbornice nam mora biti opomin, da je zadnji čas, da se zdramimo iz svoje zasplosti in nemarnosti, da opustimo vse domače prepire, in se oklenemo sloge.

Naša bodočnost je v nevarnosti, ubiti, umoriti nas hočejo kot narod, in podjarmiti vse do sinje Jadre. Rekel mi je nekdanj strasten Nemec: „wenn ich Regent wäre, dieser Bleiweis und dieser Costa müssten Schnee schaufeln, um sich zu ernähren.“ To se mi je zdelo tako znamenito, da tega do danes nisem pozabil; Nemec je prav iz srca govoril mnogim rojakom: Slovenec je rojen le za hlapca in delavca, in Nemec za gospoda; in če pridemo pod Nemčijo, mislim, ne bi se nam dosti bolje godilo. Branimo se toraj z rokami in nogami, dokler je še čas! In če smo enkrat vsi ponemčeni, kaj je postalo iz nas? Bastard, ki ni za družega ko za industrijo! Vse naše upanje ni lastno, duševno življenje je proč, bili smo le gnoj, na katerega se tuja rastlina sadi, ker doma je zemlja že izpita, in vsa rast izumira! Pa naša domovina ni ugodna zemlja za tuj element; tudi mi kot gnoj ne spravimo ovenele germanske rože več k cvetu; bastardi so nerodovitni, vsaj v duševnem pomenu. Alzasi nimajo pesnikov, ne drugih slavnih ge-

¹⁾ Toti žlahtniki so le samo tam imeli svojo stanje, kak je potlanji Slovenjigradec, ker je še le potli toto ime dobil.

Pis.

nijev; v ponemčeni Prusiji ni genijev: Pomorjani (Pommern), Porusi (Provinz Preussen), kraji nekdanj slovanški, govorijo zdaj nemški, a pesnikov, genijev, lastnega duševnega življenja nimajo, Kopernik v Königsbergu je bil še rojen Poljak. Taki rodovi bastardi prevzamejo duševno življenje od tistih, ki so jih potujčili, a sami vstvariti ne morejo ničesar. Ali ni to žalostno?! Kdor bi to tajil, naj le premisli, kje so vsi veliki nemški geniji rojeni, in našel bo, da vsi tam, kjer je nemški živel čist: Schiller, Rückert, Uhland (Schwaben), Goethe (Frankfurt), Friedrich II., Bismark (Brandenburg), Luther (Sachsen); v ponemčenih deželah, kakor Koroško, Štajarsko, Šlezko boš zastonj iskal genijalnih mož; te le prežvekujejo, kar so jim Nemci čiste krvi (Švabi in Saksonci) ustvarili. Te ponemčene dežele nimajo ne preteklosti, ne prihodnosti, kar se namreč duševnega življenja tiče, to je kazen božja, ker so se dale potujčiti!

Te in druge nezgode in britkosti nas čakajo, ako se damo ponemčiti. Ako pa se vbranim, ako ostanemo Slovani, kaže se nam vsa druga prihodnost: ves slavenski jug nam je odprt; do črnega in grškega morja prebivajo Jugoslovani, ki so nam po jeziku sorodni, tako, da se razumemo, in bi se po ozi zvezi vedno bolj razumevali; tam so lepi in rodovitni kraji, in marsikateremu delavnemu Slovincu se bo tam plodno polje odprlo za vsako stroko: učeni strokovnjak in prosti delavec našel bo tam kruha v obilnosti, in kupec bo prevažal razno blago iz kraja v kraj; slovenski obrtnik bo svoj izdelek imel kam prodajati. Ravno na to poslednje moramo polagati posebno važnost: slovenska zemlja ni posebno rodovitna; mnogo več prebivalcev, kakor jih zdaj ima, ne more rediti; Slovenci bodo primorani, ako se pomnožijo, poprijeti se rokodelstva in razne obrtnije; in kam bodo svoje izdelke prodajali? Nemška, Laška ste sami dosti obrtni: slovenski obrtnik ima le eno pot, kamor bo svoje blago oddajal, in ta je: slavenski jug. Mi smo toraj že materijalno navezani na naše južne brate. In že iz teh materijalnih ozirov kaže se nam srbo-hrvaščina neobhodno potrebna, treba je, da ostanemo Slovani, da se s tistimi razumemo, ki smo materijalno na-nje navezani.

Vsak pozna trivijalno-nemčursko frazo, da Slovenec brez nemškega jezika nikamor ne pride; če pa tej frazi na dno pogledamo, spoznamo, da nima nič v sebi: Slovenec ostane najrajši doma in od tistih, ki gredo na tuje, jih gre prostovoljno gotovo trikrat toliko na Hrvaško, kakor na Nemško. Mi potrebujemo nemščine le za to, ker so uradi in šole nemške, ker se vojaki nemško komandirajo; ako se vse te krivice odpravijo, ne bo nemščine drug potreboval, ko učenjak, ki se bo hotel iz nemških znanstvenih knjig učiti; ljudstvo samo pa nemščine ne potrebuje, to je le nemška laž; Slovenec ne tržuje z Nemcem dosti; če pride Nemec vino kupovat, naj se slovenski nauči, ne sprevidjamo, zakaj bi moral zato Slovenec nemški znati? Druge kupčije z Nemci pa skoraj nimamo. Pač pa kupčuje Slovenec s Hrvatoma in s Trstom, in Trst je vendar-le slovensk in bo sčasoma še bolj slovansk, naj se Lah še toliko branijo; kruh služiti Slovenec ne gré na Nemško, saj Nemci sami nimajo kaj jesti; le ubogi uradnik mora tje, da nemškemu prostor naredi, da se ta pri nas široko vsede in gospoduje; ko bi pa vsa mesta na Slovenskem s slovenskimi uradniki nastavili, ne bi trebalo nobenemu Slovincu na Nemškem bivati.

In če se obrnemo do viših ozirov samostojnega duševnega razvitka, moramo pač reči, da obdarjeni Slovenci v zvezi z drugimi Jugoslovani lahko dospejo do najvišje stopinje znanosti in umetnosti; lepe slovenske in srbske narodne pesmi so nam temelj krasnega pes-

ništva, ki se bo na slavskem jugu razvilo; sposobnost Jugoslovanov za godbo in slikarstvo je že davno dokazana, in lepo število učenjakov, ki so naše gore listi, kaže dovolj, da bomo tudi v znanostih vse druge narode vsaj dosegli. Ob vso to bodočnost, ob vso to upanje nas hoče spraviti nemška slovnica, ako se je ne vbranim. Sami sebi in naši bodočnosti, našim potomcem smo dolžni braniti svetinjo svoje slovanske narodnosti, ki ima najlepšo prihodnost.

Zato radi pozdravljamo klic po „slogi“, ki se je zadnje tedne zaslišal v raznih narodnih krogih, in ki smo ga mi vedno povdarjali — dosti dolgo brez uspeha. Slovenci, delajmo, žrtvujmo, ohrabrujmo se, ne vdajmo se! Bodimo složni!

Od naše stranke pričakujemo, da tega našega klica ne bo prezrla. Od „mladoslovenske“ stranke pa se nadjamo, da bo nam nasproti lojalna, da opusti nepotrebno liberaliziranje, ki je popolnem tuja rastlina; za nas sam „luxus“, in to drag „luxus“, ker nas stane naš nekdanji politični vpliv in nas zná stati našo bodočnost; pri nas ultramontonec ni, naši duhovniki so narodnjaki, in ne iščejo druge domovine „onkraj gorá“, kar beseda „ultramontanec“ pomeni; edini ultramontanci so pri nas nemškutarji, ki jim bije srce za domovino „onkraj gorá“, za Nemčijo. Le kdor bi krščanstvo hotel odpraviti, moral bi naše duhovstvo napadati; to pa tako trdno stoji v slovenskih srcih, da bi bile vse take poskušnje neplodne in smešne. Zatoraj ni nobenega vzroka, zakaj bi Slovenci ne mogli složni biti, vsaj smo bili složni do 1872. l., saj je to neslogo zasejal le nemški sovražnik, in mladoslovenci so se mu na limanice vsedli. Toraj, Slovenci, na tem se bo pokazalo, ali imamo prihodnost, ali je nimamo, če bomo znali složni biti; ako tega ne znamo, potem nismo vredni družega, ko da nas potlačijo, da bomo spoznali, kako abotni smo bili, ko smo se pogubili po svoji neslogi, kakor to sprevidijo sedaj Poljaki, pa je prepozno!

Omeniti pa moramo, da to ni nobena sloga, če ne smemo nikomur nič očitati, ki se pregreši, ali nas celó izdâ. Tako se huđuje „Narod“ nad nami, da smo napadli dr. Razlaga. A če pomislimo, kako se je Razlag v deželni in že prej v državnem zboru obnašal, potem mu pač ne moremo več zaupati; in pregreši se le „Narod“, ki take omahljivce brani, ker protežira polovičarsko omahovanje, ki je dostikrat bolj škodljivo, ko očitno nasprotovanje. „Kdor ni z nami, je zoper nas“, govori pismo; Razlag je dosti jasno pokazal, da ni z nami, ergo! —

Pa prepirati se danes nočemo. Danes kličemo:

Bodimo složni, Slovenci,
„Sloga jači, nesloga tlači.“

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

III.

Ponarejeni bankovci.

(Dalje.)

Meni se je smilil mož, ki je prav po nedolžnem in gotovo po hudobiji sosedovih otrok, ki so v nazočnosti matere in morda celó po njej našuntani, metali kamenje čez ograjo, padel v tako škodo; tudi se mi je razsodba, katero je naredil po kratki preiskavi moj tovariš v uradnji, ki je pa imel velik strah pred pred-